

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VRHOVNO
SODIŠČE

VSRS Sodba II Ips 18/2022

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Civilni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSRS:2022:II.IPS.18.2022

Evidenčna številka: VS00063683

Datum odločbe: 21.12.2022

Opravična številka II.stopnje: VSL Sodba in sklep II Cp 755/2020

Senat: Karmen Igljč Stroligo (preds.), mag. Matej Čujovič (poroč.), mag. Nina Betetto, dr. Mateja Končina Peternel, Jan Zobec

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - OBLIGACIJSKO PRAVO - POGODBENO PRAVO - VARSTVO POTROŠNIKOV

Institut: varstvo potrošnikov - potrošniška kreditna pogodba - ničnost pogodbe - posojilo v tuji valuti - valuta denarne obveznosti (valutna klavzula) - valutno tveganje - dolgoročni kredit v *CHF* - pojasnilna dolžnost banke - kršitev pojasnilne dolžnosti - nepošten pogodbeni pogoj - znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank - pritožbena obravnava - načelo neposrednosti - dokazna ocena - dopuščena revizija - zavrnitev revizije

Zveza: Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah člen 3, 3/1, 4, 4/2. URS člen 22. ZPP člen 4, 8, 286b, 347, 348, 348/5, 349, 355, 358. ZVPot člen 24, 24/1, 24/1-1, 24/1-4. OZ člen 86

Jedro

Pritožbena obravnava ni le sredstvo izenačevanja spoznavnih možnosti obeh sodišč, ampak izvirna dopolnitev postopka. Nezaupanje v postopek in v argumentacijo (tj. v metode ugotavljanja dejanskega stanja) namreč implicira tudi nezaupanje v rezultate, dobljene s takim postopkom in s tako argumentacijo. Konec koncev je smisel ponovitve dokazovanja prav v tem, da prinese nekaj novega, da prejšnjo izvedbo dokaza izboljša, razjasni, pojasni, odpravi dvome itd. In prav ta presežek (nekaj drugega in nekaj več) je bistven za drugačno dokazno oceno.

Pritožbeno sodišče je poznalo ustaljeno sodno prakso Vrhovnega sodišča glede t. i. problematike švicarskih frankov, vendar je svojo drugačno odločitev utemeljilo na razlikovalnem zaključku, da tožnika nista bila ustrezno informirana. Od ustaljene sodne prakse Vrhovnega sodišča je odstopilo z uporabo precedenčne tehnike razlikovanja.

Toženka je vedela, da sta tožnika sposobna le za najem kredita v *CHF*, a jima kljub temu ni pojasnila ničesar glede valutnega tveganja, in tako nista vedela, kakšno tveganje prevzemata. Tovrstnega toženkinega ravnanja ni mogoče opredeliti drugače kot nedobrovernega, kajti glede na breme, ki ga pogodbeni pogoj nalaga

tožnikoma v primerjavi s kreditno pogodbo v domači valuti - neomejeno valutno tveganje, toženka ni mogla razumno pričakovati, da bi tožnika ob ustrezni transparentnosti tak pogoj prav gotovo/v vsakem primeru sprejela.

Izrek

I. Revizija se zavrne.

II. Toženka mora tožnikoma v roku 15 dni plačati 1.473,12 EUR stroškov revizijskega postopka, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od poteka roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti dalje do plačila.

Obrazložitev

Oris zadeve in dosedanji potek postopka

1. Tožnika, kot kreditojemalca, sta s toženko, kot kreditodajalko, 21. 12. 2007 sklenila pogodbo o dolgoročnem kreditu *CHF* (v nadaljevanju Pogodba). Dogovorili so se za dolgoročni kredit z valutno klavzulo v višini 55.400.00 *CHF*.¹ Po sklenitvi Pogodbe se je bistveno spremenilo valutno razmerje med *CHF* in EUR (povečala se je vrednost *CHF* v razmerju do EUR), zato se je kreditna obveznost tožnikov bistveno povečala. S primarnim tožbenim zahtevkom tožnika zahtevata ugotovitev ničnosti,² s podrednim pa razvezo Pogodbe.³

2. Sodišče prve stopnje je tožbeni zahtevek v celoti zavrnilo. Zaključilo je, da je bila kreditna obveznost v Pogodbi jasno določena in da je toženka izpolnila svojo pojasnilno dolžnost. Dodatno je presodilo, da pogodbeni pogoji niso bili nepošteni ter da toženka ni bila v slabi veri. Očitnega nesorazmerja ni bilo, saj nihče ni mogel vedeti, do kakšne valutne spremembe bo prišlo.

3. Sodišče druge stopnje je opravilo glavno obravnavo, nato pa pritožbi tožnikov ugodilo in izpodbijano sodbo delno spremenilo tako, da je ugodilo tožbenemu zahtevku, da se ugotovi, da je Pogodba nična, v preostalem pa jo je razveljavilo in zadevo vrnilo v novo odločanje. Zaključilo je, da toženka ni opravila pojasnilne dolžnosti, da je bila seznanjena z valutnim tveganjem, a teh informacij ni razkrila potrošnikoma, da ni bila v dobri veri niti ni ravnala v skladu z načelom vestnosti in poštenja. Glede pogodbenega pogoja, ki se nanaša na valuto vračila, je presodilo, da je podano znatno neravnotežje, zato je Pogodba nična.

Dopuščeno revizijsko vprašanje

4. Vrhovno sodišče je na predlog toženke dopustilo revizijo glede vprašanj: 1. Ali je pravilna odločitev sodišča druge stopnje, da je pogodba o dolgoročnem kreditu v *CHF* z dne 21. 12. 2007 glede na okoliščine zadeve nična? 2. Ali je sodišče druge stopnje pravilno uporabilo kriterije za presojo nedovoljenega oz. nepoštenega pogodbenega pogoja v smislu prvega odstavka 24. člena ZVPot oziroma prvega odstavka 3. člena Direktive⁴ in kriterije za presojo dobre vere pogodbene stranke v smislu prvega odstavka 3. člena Direktive?⁵

Povzetek navedb strank v revizijskem postopku

5. Revidentka uvodoma navaja, da je predlog za dopustitev revizije podala glede kršitev procesnih določb ter glede zmotne uporabe materialnega prava. Kot bistveno navaja, da se sodišče druge stopnje ni opredelilo do dokazne ocene sodišča prve stopnje glede priče A. A. niti ni pojasnilo, zakaj je vanjo sploh podvomilo. Ta priča se je dve leti prej, ob prvem pričanju, spomnila več, kar je glede na časovno zgodnejšo izpoved izkustveno bolj verjetno. Poleg tega v času zaslišanja pred sodiščem druge stopnje ni bila več zaposlena pri toženki. Izpoved je zavajajoče povzeta, kar bi bilo razvidno, če bi bila obravnava zvočno snemana. Ob tem se sklicuje na odločbo VSL II Cp 1862/2020. Enako velja za dokazno oceno pričanja tožnikov, pri čemer se sodišče ni opredelilo do tožnične izpovedi, da je s tujimi valutami imela predhodne izkušnje. Prav tako ni pojasnilo, zakaj po njegovi oceni zelo pomembne priče B. B. ni neposredno zaslišalo. To je pomembno, ker je iz izpovedi izluščilo popolnoma drugačna dejstva kot sodišče prve stopnje. Ni razvidno, zakaj je sodišče dokaz ocenilo tako, kot ga je. Prav tako ni pojasnilo, zakaj je podvomilo v dokazno oceno nekaterih listinskih dokazov, pri čemer določenih dokazov pri svoji drugačni presoji ni upoštevalo. Kot informacije, ki bi tožnika odvrnile od sklenitve Pogodbe, je ocenilo dva članka o posojilih v švicarskih frankih, dopis Banke Slovenije poslovnim bankam o finančni stabilnosti in letno poročilo toženke, a se ni opredelilo do njenih navedb, ki jih je v zvezi s temi dokazi podala pred sodiščem prve stopnje, in jim je pripisalo drugačen pomen, kot jim ga pripisujejo Vrhovno sodišče in druga višja sodišča. Podrobneje predstavlja obstoječo sodno prakso (VS RS II Ips 137/2018 in II Ips 32/2019 ter VSL II Cp 1591/2020, II Cp 1434/2020, I Cp 329/2021, III Cp 710/2020, I Cp 2064/2020), da gre pri dokumentih Banke Slovenije za splošna opozorila in da je neživljenjsko, da kreditorejmalci ne bi sklenili pogodb, če bi bili s temi listinami seznanjeni. Pritožbeno sodišče bi moralo dokazno oceno dopolnjevati, ne pa iskati drugačnih odgovorov prič in ponavljati že zastavljenih vprašanj, če pa že, bi moralo dokazno oceno opraviti z že izvedenim zaslišanjem. Sodišče tudi ne sme ugotavljati materialne resnice. Sodišče torej ni opravilo dokazne ocene skladno z 8. členom ZPP. V zvezi s presojo nedovoljenosti oziroma nepoštenosti pogodbenega pogoja meni, da bi moralo sodišče glede na dikcijo 3. člena Direktive opraviti ločen test (ne)dobrovernosti in (ne)ravnotežja. Enako to razume Vrhovno sodišče (II Ips 32/2019). Gre za odstop od sodne prakse (VSL II Cp 1591/2020, II Cp 1434/2020 in III Cp 710/2020). Sodišče je iz ugotovljene nedobrovernosti neposredno sklepalo na obstoj znatnega neravnotežja in opravilo le prvi del testa, dobre vere, ne pa tudi znatnega neravnotežja. Sklicuje se na odločbo VS RS II Ips 195/2018 in pojasnjuje, da je Vrhovno sodišče s pravnim standardom »igre z odprtimi kartami« pojasnilno dolžnost v praksi razlagalo tako široko, da v večji meri zajame tudi presojo poštenosti pogodbenih pogojev oziroma da lahko dejansko iztisne tudi nekatere nepošteno pogodbene pogoje. Varstva potrošnikov ni mogoče znižati pod nivo, ki ga je predvidel zakonodajalec. Zahteve dobre vere pri presoji obstoja znatnega neravnotežja ni mogoče enačiti s 4. alinejo prvega odstavka 24. člena ZVPot, v kateri so zajeti pogodbeni pogoji, ki so že v trenutku sklenitve pogodbe v nasprotju z načelom vestnosti in poštenja, medtem ko so v dobro vero vključene okoliščine, ki bi jih prodajalec ali ponudnik lahko poznala ob sklenitvi in ki bi lahko vplivale na poznejše izvajanje pogodbe. Če bi se razbralo, da je sodišče opravilo dvostopenjski test, meni, da je sodišče uporabilo napačne kriterije za presojo znatnega neravnotežja, saj je pri tveganjih, ki sta jih stranki sprejeli, upoštevalo tudi tveganja izven pogodbene sfere, česar ne bi smelo. Sodišče je obrazložilo, da tveganji strank nista primerljivi, saj sta tožnika prevzela neomejeno tveganje, medtem ko je bilo tveganje banke omejeno. A banka je tveganje pri zavarovalnici zavarovala zato, ker ji tako nalaga zakon. Sodišče ne more šteti, da je znatno neravnotežje, ker je banka uravnala svoje tveganje. Valutna klavzula ni sama po sebi povzročala, da je tveganje izključno v breme strank, nasprotno, bila je nevtralna in je omogočala negativno in pozitivno gibanje. V sodni praksi višjih sodišč je veliko nedoslednosti v tem, kako razumejo znatno neravnotežje – nekatera enako kot sodišče druge stopnje v tej zadevi (VSM I Ip 877/2020), druga, da ravnotežje ni podano, ker bi se tveganje lahko

obrnilo v prid tožnikov, in nekatera, da tečajnega tveganja ni mogoče obravnavati ločeno od valutnega (I Cp 2064/2020). Obravnavana odločba predstavlja nevaren precedens, odstopa od sodne prakse (II Cp 1276/2021), krši metodološki napotek iz 8. člena ZPP in toženkine ustavne pravice ter se zmotno sklicuje na zadevo Aziz (C-415/11) in VSL II Cp 251/2020. Predlaga njeno spremembo, podredno njeno razveljavitev.

6. Tožnika v pravočasnem odgovoru na revizijo nasprotujeta revizijskim navedbam in predlagata zavrnitev revizije.

7. Toženka je vlogo z dne 8. 7. 2022 vložila v nasprotju s prvim odstavkom 367. členom ZPP, zato je Vrhovno sodišče ni upoštevalo.

Presoja utemeljenosti revizije

8. Revizija ni utemeljena.

O vlogi pritožbenega sodišča pri ugotavljanju dejanskega stanja

9. Ustava Republike Slovenije v 22. členu zagotavlja pravico do poštenega obravnavanja (fair trial), katere bistveni del je izvedba postopkov, v katerih se relevantno dejansko stanje razišče in ugotovi v skladu z načelom neposrednosti.⁶ Bistvo tega načela (4. člen ZPP) je v sodnikovem neposrednem zaznavanju narave in vsebine dokaznih sredstev, saj lahko le na ta način (brez posrednika) prosto presoja njihovo dokazno vrednost. Pravilo, da pritožbeno sodišče načeloma ne sme spremeniti dejanskih ugotovitev sodišča prve stopnje, je z vidika dosledne izpeljave načela neposrednosti zato logična nujnost.⁷

10. Možnosti pritožbenega sodišča za poseg v dejansko podlago spora urejajo določbe 347., 348., 355. in 358. člena ZPP. Zaradi varstva načela neposrednosti je pooblastilo za spremembo spodnje premise sodniškega silogizma⁸ pogojeno z enakim spoznavnim položajem sodišč prve in druge stopnje. Če je ugotovljeno dejansko stanje izključni plod posrednih dokazov ali indičnega sklepanja, sta omenjena položaja izenačena že v izhodišču, sicer pa mora za to poskrbeti pritožbeno sodišče.⁹ To lahko stori (le) tako, da izvede pritožbeno obravnavo.¹⁰

11. Koncept pritožbene obravnave v slovenskem pravnem redu se je s časom spreminjal. Nekdanja zgolj kontrola funkcija pritožbenega sodišča je z novelo ZPP-D dobila nove razsežnosti, saj je ta razširila revizijska pooblastila pritožbenega sodišča. Odtlej lahko pritožbeno sodišče ugotavlja dejstva (tako pravno kot dokazno pomembna), ki jih sodišče prve stopnje ni ugotavljalo (ali se ni opredelilo do njihove dokazanosti), in izvaja ter ocenjuje dokaze, ki jih sodišče prve stopnje ni izvedlo (ali jih ni ocenilo). ZPP-D je tako v pritožbeni postopek prinesel pooblastilo ne samo za spremembo, temveč tudi za dopolnitev dejanskega stanja sodbe prve stopnje.¹¹

Izvedba glavne obravnave v konkretnem postopku

12. Višje sodišče je pojasnilo, da je pritožbeno obravnavo izvedlo, da bi odpravilo pomanjkljivosti prvostopenjske sodbe (dvojna bistvena kršitev iz 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP) in ker je podvomilo v dokazno oceno glede vsebine pojasnil, ki jih je toženka pred sklenitvijo Pogodbe posredovala tožnikoma.¹² Revidentka ne trdi, da bi pritožbeno sodišče zmotno uporabilo drugi odstavek 347. člena ZPP, ki v taki procesni situaciji, kot jo je ugotovilo pritožbeno sodišče, zapoveduje, da sodišče druge

stopnje razpiše obravnavo. Prav tako ne trdi, da sodišče prve stopnje ugotovljenih kršitev ne bi zagrešilo in/ali da teh pritožbenih očitkov nasprotna stranka v pritožbi ne bi uveljavljala. Povedano drugače: revidentke ne moti, da je višje sodišče izvedlo pritožbeno obravnavo, temveč pritožbenemu sodišču očita »le«, da je dokazno oceno oblikovalo v nasprotju z 8. členom ZPP.

13. Pritožbeno sodišče pri oblikovanju dokazne ocene, drugače kot sodišče prve stopnje, sicer ni povsem prosto, a omejitve se nanaša izključno na zahtevo, da drugačna dokazna ocena ne more temeljiti na argumentih, ki jih pritožnik v kritiki ocene teh dokazov ni uveljavljal. Revidentka česa takega ne očita, a meni, da bi moralo pritožbeno sodišče obrazložiti oziroma pojasniti, zakaj je v dokazno oceno podvomilo. Take zahteve ZPP ne postavlja. Revizijska zahteva je tudi v nasprotju z zgoraj predstavljeno dopolnjevalno – korekturno funkcijo¹³ pritožbene obravnave, ki jo ima ta v obravnavanem primeru glede na razloge, zaradi katerih se je višje sodišče zanjo odločilo, in ki, kot rečeno, za revidentko niti niso sporni. Čim je tako, so revizijske navedbe neutemeljene, saj obravnava v takem primeru ni le sredstvo izenačevanja spoznavnih možnosti obeh sodišč, ampak izvirna dopolnitev postopka.¹⁴ Nezaupanje v postopek in v argumentacijo (tj. v metode ugotavljanja dejanskega stanja) namreč implicira tudi nezaupanje v rezultate, dobljene s takim postopkom in s tako argumentacijo.¹⁵ Konec koncev je smisel ponovitve dokazovanja prav v tem, da prinese nekaj novega, da prejšnjo izvedbo dokaza izboljša, razjasni, pojasni, odpravi dvome itd. In prav ta presežek (nekaj drugega in nekaj več) je bistven za drugačno dokazno oceno.¹⁶

14. Iz zapisnika o glavni obravnavi¹⁷ pred pritožbenim sodiščem izhaja, da je višje sodišče v soglasju s strankama prebralo zapisnike o zaslišanjih pred sodiščem prve stopnje in vpogledalo vse listine v spisu, nato pa je ponovno zaslišalo tožnika in pričo A. A.¹⁸ Iz zapisnika ne izhaja, da bi revidentka nasprotovala vsebini zapisnika, obsegu (ponovljenega) dokazovanja ali povzemanju izvedenih dokazov na zapisnik. V nasprotju z vsebino zapisnika o glavni obravnavi so zato revizijske navedbe, da so izpovedi priče in tožnikov povzete zavajajoče.¹⁹

15. Pritožbeno sodišče ni dolžno pojasnjevati, zakaj nekaterih dokazov ni ponovilo; zadošča, da pojasni razloge, zaradi katerih se je odločilo za izvedbo pritožbene obravnave, ter da pojasni obseg dokaznega postopka. Pritožbeno sodišče je v obravnavani zadevi vse to storilo ter je v svoji dokazni oceni zaobjelo vse dokaze, ki so bili izvedeni (tudi tiste na prvi stopnji), zato revizijski očitek o pomanjkljivi obrazložitvi ni utemeljen. Vse ostalo spada v polje proste dokazne ocene.

16. Prosta dokazna ocena je sodniška svoboda za vestno in skrbno dokazno oceno, ki zajema strukturalno analizo dokazovanja s posameznim dokaznim sredstvom, ko sodišče navede argument dokazne (ne)vrednosti za posamezen dokaz, pri čemer morajo biti ti argumenti logično prepričljivi in življenjsko sprejemljivi, nato pa sledita primerjava posameznih dokazov med seboj in ocena celotnega procesnega dogajanja.²⁰ Dokazna ocena ni v skladu s formalnim okvirjem proste dokazne ocene (le) takrat, ko ni vestna, skrbna in analitično sintetična.²¹ Teh pomanjkljivosti izpodbijani sodbi ni mogoče očitati, zlasti ne z očitki, da ne obsega primerjave med izpovedbama zaslišanih, podanima pred sodiščema prve in druge stopnje, in da so bili isti (listinski) dokazi v drugih sodnih postopkih dokazno ocenjeni drugače. Z revizijskim očitkom, da je o priči A. A. izkustveno bolj prepričljiva dokazna ocena prvostopenjskega sodišča, skuša revidentka v resnici izpodbijati dejanske ugotovitve, kar v revizijskem postopku ni dovoljeno (drugi odstavek 370. člena ZPP). Revidentka nadalje trdi, da se pritožbeno sodišče do določenih dokaznih listin ni opredelilo, vendar ob tem ne pojasni, kateri listinski dokazi to so, zato njene posplošene navedbe ni mogoče preizkusiti. Na pavšalni ravni ostaja tudi revizijska navedba, da se višje sodišče ni opredelilo do tožnične izpovedi, da je s tujimi valutami imela predhodne izkušnje; iz obrazložitve izhaja,

da je višje sodišče kot posebej prepričljivo ocenilo izpovedbo tožnika, tožnica pa je izpovedala, da se je glede kredita večino dogovarjal tožnik.²²

17. V petem odstavku 348. člena ZPP je določeno, da sodišče druge stopnje ponovi tiste dokaze, glede katerih dvomi v pravilnost dokazne ocene sodišča prve stopnje. Revizijsko stališče, da bi moralo pritožbeno sodišče v vsakem primeru ponovno zaslišati pričo B. B., zato ne drži. Ker iz razlogov izpodbijane sodbe izrecno izhaja, da je višje sodišče v soglasju s pravnimi strankama prebralo pričino izpovedbo in jo je sprejelo,²³ ni bilo razloga za ponovno zaslišanje te priče.²⁴ Ne drži revizijski očitke, da je sodišče druge stopnje iz izpovedbe te priče izluščilo povsem drugačna dejstva in da hkrati ni pojasnilo, zakaj je ta dokaz ocenilo, kot ga je. Do dejstev, za katera revidentka trdi, da jih je sodišče ugotovilo na podlagi izpovedbe te priče, je pritožbeno sodišče prišlo prek dokazne ocene drugih dokazov - tistih, ki jih je samo neposredno izvedlo.²⁵

18. Pravdni stranki sta imeli glede nekaterih dokaznih listin (člankov o posojilih v švicarskih frankih, dopisa Banke Slovenije poslovnim bankam o finančni stabilnosti in letnega poročila toženke) ves čas postopka diametralno nasprotno stališče – pripisovali sta jim drugačno dokazno vsebino. Tožnika sta v pritožbi v zvezi s tem uveljavljala bistveno kršitev postopka, toženka pa je, kot pravilno trdi v reviziji, na njune navedbe odgovorila. Višje sodišče je pritrdilo tožnikoma, da je kršitev podana, in se odločilo, da jo bo odpravilo tako, da bo listine vpogledalo samo in jih, po opravljeni glavni obravnavi, tudi dokazno ocenilo. S tem je toženkin odgovor na pritožbo, v katerem je utemeljevala, da kršitve ni bilo oziroma je ponavljala svoje stališče o dokazni vrednosti teh listin, presežen. Ker oblikovanje dokazne ocene spada v polje ugotavljanja dejanskega stanja, dokazna ocena listin v drugih postopkih, čeravno gre za iste listine, ne more predstavljati odstopa od sodne prakse. Ključno je le, da oblikovana dokazna ocena ni arbitrarna, in taka ta v izpodbijani sodbi ni. Očitanih kršitev torej ni.

19. Vrhovno sodišče še dodaja, da 286.b člen ZPP od stranke terja, da kršitev določb pravnega postopka pred sodiščem prve stopnje uveljavlja takoj, ko je to mogoče; kršitve, na katere se sklicuje pozneje, vključno v pravnih sredstvih, se upoštevajo le, če jih brez svoje krivde predhodno ni mogla navesti. Določba se na podlagi 349. člena ZPP uporablja tudi v pritožbenem postopku. Iz zapisnika o glavni obravnavi pred višjim sodiščem pa, kot je bilo poudarjeno že uvodoma, revidentka ni uveljavljala nobene kršitve v zvezi z obsegom dokaznega postopka.

Ugotovljeno dejansko stanje

20. Dejansko stanje, na katerega je Vrhovno sodišče vezano (drugi odstavek 370. člena ZPP), je naslednje:

- * tožnika sta potrebovala kredit za nakup stanovanja;
- * pri C., d. d., D., d. d., in E., d. d., sta izvedela, da glede na višino njunih dohodkov ne moreta najeti stanovanjskega kredita v EUR;
- * preko skupne znanke sta se obrnila na A. A., zaposlenega pri toženki, ki jima je predstavil možnost najetja kredita v *CHF*, saj je bil prek znanke seznanjen s tem, da tožnika kredita v EUR ne moreta dobiti;
- * A. A. se konkretnega dogovora niti tožnikov ni spomnil (razen da je stik navezala skupna znanca), a je potrdil, da pri toženki dogovarjanje o kreditu ni potekalo z vsako stranko enako, temveč se je bančni uslužbenec stranki prilagodil;

* tožnik je A. A. predstavil, koliko denarja potrebuje, in A. A. jima je ponudil kredit v *CHF* (drugačnega kredita jima ni predstavil) – mesečni obrok kredita v *CHF* je bil nižji in bi ga tožnika zmogla plačevati iz svojih mesečnih prihodkov;

* A. A. tožnikoma ni nič pojasnil glede valutnega tveganja;

* tožnika nista vedela, da prevzemata neomejeno valutno tveganje (tudi A. A. ni bil poučen, da valutno tveganje kreditojemalcev kreditov v *CHF* ni omejeno);

* tožnika razen informacij, razvidnih iz pogodbe, in tistih, ki jih imajo banke na spletu, nista izvedela nič drugega - A. A. tožnikoma ni ponudil za sprejem preudarne odločitve pomembnih informacij, čeprav je banka z njimi razpolagala;

* toženka v nasprotju s tožnikoma ni imela valutnega tveganja;

* tožnika sta imela nezavarovano neomejeno valutno in kreditno tveganje, toženka pa zavarovano kreditno tveganje;

* če bi toženka tožnikoma povedala, kakšno je tveganje, bi tožnika resno razmislila in se za kredit ne bi odločila, temveč bi iskala druge možnosti (ali bi si denar sposodila pri sorodnikih ali pa stanovanja ne bi kupila);

* toženka ni mogla pričakovati, da bi tožnika ob razkritju vseh potrebnih informacij sprejela pogodbene pogoje iz sporne kreditne pogodbe.

Splošno o ustaljeni sodni praksi in možnih odstopih od nje

21. Vrhovno sodišče je že večkrat, nazadnje in izčrpno v sodbi II Ips 50/2021 z dne 20. 4. 2022, pojasnilo pomen sodne prakse v precedenčnem sistemu in možnosti odstopa od nje. Iz omenjene sodbe izhaja, da zavezujoča narava predhodnih odločb, še zlasti, ko gre za niz sodnih odločb, ki tvorijo ustaljeno sodno prakso, ni le zamisel pravne teorije, temveč je postopoma tudi na kontinentu našla pot v sodniško pravo in nazadnje tudi v pozitivno (zakonsko) pravo. Odstop od sodne prakse je načelno že ustavnopravno prepovedan.²⁶ Nadaljnjo krepitev zavezujočnosti sodniškega prava predstavljata zadnji dve noveli ZPP, ki sta v dveh korakih uvedli sistem dopuščene revizije.²⁷ Tudi na mednarodni ravni se je uveljavilo stališče, da so vrhovna sodišča precedenčna sodišča.²⁸ S tem sovpadata določbi Ustave, po kateri je Vrhovno sodišče najvišje sodišče v državi (127. člen), in Zakona o sodiščih, ki Vrhovnemu sodišču nalaga, da skrbi za enotno sodno prakso (prvi odstavek 109. člena).

22. Vrhovno sodišče je v navedeni sodbi nadalje poudarilo, da okoliščina, da je Vrhovno sodišče precedenčno sodišče, sodiščem nižjih stopenj sporoča, da morajo že obstoječe precedente spoštovati ter jih upoštevati kot obvezne pravne vire, kar pomeni, da morajo z njimi (znati) argumentacijsko rokovati (tudi) v skladu s pravili precedenčnega utemeljevanja. Metodi odstopa nižjih sodišč od prakse Vrhovnega sodišča sta pretehtanje (*outweigh*) in razlikovanje (*distinguishing*).²⁹ Pri prvem gre za klasičen, a tehtno argumentiran odstop z novimi, prepričljivejšimi argumenti,³⁰ pri drugem za novo ovsebinjenje (kontekstualizacijo) abstraktnega stališča iz predhodne odločbe, torej za nadgradnjo sodniškega prava, ko se to sreča z malce drugačnim dejanskim stanom, ki je z vidika navezave prava nanj bistvenega pomena.

O zatrjevanem odstopu od sodne prakse v obravnavanem primeru

23. Iz razlogov izpodbijane sodbe izhaja, da je pritožbeno sodišče poznalo ustaljeno sodno prakso Vrhovnega sodišča glede t. i. problematike švicarskih frankov, vendar je svojo drugačno odločitev utemeljilo na razlikovalnem zaključku, da tožnika nista bila ustrezno informirana.³¹ Čeprav tega ni izrecno zapisalo, je jasno, da je od ustaljene sodne prakse Vrhovnega sodišča odstopilo z uporabo precedenčne tehnike razlikovanja, zato so revizijski očitki o nepojasnjem odstopu od sodne prakse (in arbitrarnosti izpodbijane odločbe) neutemeljeni.

24. Za presojo materialnopravne pravilnosti izpodbijane sodbe je tako ključno, ali se ugotovljeno dejansko stanje v obravnavani zadevi v delu, ki je glede uporabe prava osrednjega pomena, razlikuje od primerov, ki jih je doslej obravnavalo Vrhovno sodišče. Slednje pa ni vezano na predhodne odločbe nižjih sodišč, zato tudi v tej zadevi argumenta ustaljene sodne prakse ne uporablja tako, da bi pri tem vzelo pod primerjalni drobnogled predhodne odločbe višjih sodišč,³² in na revizijske navedbe, ki se na nanašajo nanje, ne bo odgovarjalo.

25. Revidentka svoje očitke opira na pet odločb Vrhovnega sodišča: II Ips 201/2017 z dne 7. 5. 2018, II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018, II Ips 195/2018 z dne 25. 10. 2018, II Ips 197/2018 z dne 20. 12. 2018 in II Ips 32/2019 z dne 23. 1. 2020. Ob tem spregleda (ali zamolči), da je bilo dejansko stanje v njih drugačno od ugotovljenega v izpodbijani sodbi, saj v nobeni doslej ni bil oblikovan zaključek, da pojasnilna dolžnost banke v razmerju do posameznega kreditojemalca ni bila ustrezno opravljena. Dejstva, ki sedanjo zadevo pomembno razlikujejo od predhodnih, so naslednja: toženka je vedela, da sta tožnika sposobna le za kredit *CHF* in da evrskega ne moreta dobiti, toženka tožnikoma ni ničesar pojasnila glede valutnega tveganja in tožnika sta bila seznanjena le s tistimi informacijami, ki so bile zapisane v Pogodbi oziroma objavljene na spletu. Po sodni praksi, ki jo je Vrhovno sodišče oblikovalo prav v uvodu te točke navedenih zadevah, pa banka pojasnilne dolžnosti glede valutnega tveganja ne izčrpa že z vključitvijo tovrstne določbe v pogodbo, temveč je ključna presoja, ali je valutno tveganje kreditojemalcu v zadostni meri vsebinsko pojasnila - kakšna je bistvena posebnost kreditne pogodbe v tuji valuti in kaj to pomeni.³³

26. Osrednja posebnost kreditne pogodbe v tuji valuti je možnost spremembe mesečnega obroka in s tem celotne/končne obveznosti, saj se ob precejšnji devalvaciji domače valute kreditna obremenitev, preračunana vanjo, lahko znatno poveča. Toženka ni ravnala s profesionalno skrbnostjo, ki banko zavezuje k prizadevanju, da bo potrošnik sprejel odločitev o sklenitvi pogodbe na informirani podlagi, in k dolžnosti seznanitve s tveganji, ki so značilna za sklenjeni posel. Ne le, da tožnikoma informacij ni posredovala na način, da bi lahko v celoti razumela ekonomske učinke spremembe tečaja na višino svojih obveznosti, temveč jima informacij, povezanih z valutnim tveganjem, izven zapisanega v Pogodbi in na spletu, sploh ni posredovala. Poglavitna informacija - da ima takšen pogodbeni pogoj lahko pomembne ekonomske posledice za njune finančne obveznosti³⁴ - je tožnikoma ostala prikrita.

27. V prejšnjih točkah povzete dejanske okoliščine višjega sodišča, v katerih sta pravdni stranki sklenili Pogodbo, zadoščajo za materialnopravni zaključek, da toženka svoje pojasnile dolžnosti ni (ustrezno) opravila.

28. Vrhovno sodišče je v svojih predhodnih odločbah pojasnilo, da je šele, če se izkaže, da banka potrošniku ni dala ustreznih pojasnil in zato pogodbene določbe ni moč šteti za jasno in razumljivo, mogoča presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe.³⁵ Taka razlaga je ob uporabi načela lojalne razlage skladna z drugim odstavkom 4. člena Direktive ter izhaja iz 22. - 24. člena Zakona o varstvu

potrošnikov (ZVPot),³⁶ s katerim je bila implementirana. Ustavno sodišče je v zadevi Up-14/21 z dne 13. 1. 2022 zavzelo drugačno stališče, a to zaradi izpostavljenih dejanskih posebnosti obravnavanega primera ni pravno odločilno.

29. Vrhovno sodišče je v dveh predhodnih odločbah povzelo zapis Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju SEU) iz sodbe C-186/16 z dne 20. 9. 2017 (Andriciuc proti Banca Romaneasca SA), da mora nacionalno sodišče ob upoštevanju vseh okoliščin zadeve ter zlasti ob upoštevanju strokovnega znanja in izkušenj banke v primerih posojil v tuji valuti presoditi najprej možnost nespoštovanja zahteve dobre vere in nato obstoj morebitnega znatnega neravnotežja v smislu prvega odstavka 3. člena Direktive 93/13.³⁷ Revidentka si to stališče nepravilno razlaga. Iz 57. in 58. točke obrazložitve navedene sodbe namreč izhaja, da mora nacionalno sodišče preveriti, ali nepošteni pogodbeni pogoj ob zahtevi dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznosti strank, tako da presodi, ali bi lahko banka razumno pričakovala, da bi potrošnik pogoj z možnimi spremembami menjalnih tečajev in s tveganjem s sklenitvijo posojila v tuji valuti sprejel, če bi v času sklenitve pogodbe zanj vedel, ob upoštevanju vseh okoliščin zadeve, zlasti strokovnega znanja in izkušenj banke. SEU torej ne nalaga ločene časovno sosledne oziroma zaporedne presoje dobre vere in znatnega neravnotežja kot bistvenih prvin nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe.^{38, 39} Ključno je le, da sodišče opravi oba testa oziroma da ugotovi vse pravno odločilne okoliščine, na podlagi katerih je mogoče opraviti materialnopravno presojo. Pri tem je Vrhovno sodišče že opozorilo, da lahko določene okoliščine po svoji naravi istočasno spadajo v okvir presoje, ali je bila pojasnilna dolžnost opravljena pošteno, kot tudi v okvir nadaljnje presoje nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe zaradi bankine nedobrovernosti.⁴⁰ Povedano drugače: iste dejanske ugotovitve lahko sodišče upošteva pri materialnopravni presoji, ali je bila pojasnilna dolžnost opravljena ali ne (t. i. test formalne in materialne preglednosti) in nadalje v okviru presoje (ne)poštenosti glavnega predmeta pogodbe, ki obsega testa (ne)dobrovernosti in (ne)uravnoteženosti.

30. Višje sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo vsa pravno odločilna dejstva, ki Vrhovnemu sodišču omogočajo (tudi) presojo pravilnosti materialno pravnih zaključkov o nepoštenosti glavnega pogodbenega pogoja (tako o nedobrovernosti toženke kot o obstoju znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank), ki jih je pritožbeno sodišče opravilo na podlagi ugotovljenega dejanskega stanja. Sicer sploh ne drži, da se višje sodišče ni posebej ukvarjalo s posamezno od zahtevanih presoj,⁴¹ je pa res, da so okoliščine obravnavanega primera (zaradi ugotovitve sodišč, da pojasnilna dolžnost niti ni bila opravljena) tako posebne, da bi bilo še dodatno ločevanje dejstvenih sklopov umetno in bi pomenilo zgolj ponavljanje že ugotovljenega z drugega zornega kota.

31. Toženka je, kot rečeno, vedela, da sta tožnika sposobna le za najem kredita v *CHF*, a jima kljub temu ni pojasnila ničesar glede valutnega tveganja, in tako nista vedela, kakšno tveganje prevzemata. Tovrstnega toženkinega ravnanja (ki celo svojega zaposlenega, ki je s tožnikoma sklepal pogodbo, ni poučila o posebnostih kreditov v *CHF*, čeprav je zanje vedela) ni mogoče opredeliti drugače kot nedobrovernega, kajti glede na breme, ki ga pogodbeni pogoj nalaga tožnikoma v primerjavi s kreditno pogodbo v domači valuti - neomejeno valutno tveganje, toženka ni mogla razumno pričakovati, da bi tožnika ob ustrezni transparentnosti tak pogoj prav gotovo/v vsakem primeru sprejela. Nenazadnje je ravno to ugotovitev pritožbenega sodišča - da tožnika ob razkritju vseh informacij Pogodbe niti ne bi sklenila. Presoja višjega sodišča je skladna tudi z novejšo sodno prakso SEU, ki je v zadevi C-609/2019 (BNP Paribas proti VE) zavzelo stališče,⁴² da je treba pri presoji dobre vere upoštevati zlasti moč pogajalske pozicije strank in ali je bil potrošnik k strinjanju s spornim pogodbenim pogojem spodbujen. Ker sta imela tožnika na voljo kredit le v *CHF*, o pasteh svoje odločitve pa nista bila poučena, gre po oceni Vrhovnega sodišča ravno za takšno nedovoljeno spodbudo jemanja kredita v tej tuji valuti. Obenem je, s tem ko je sodišče druge

stopnje presodilo, da ni razumno pričakovati, da bi tožnika, če bi jima bile vse informacije ustrezno predstavljene, v okviru individualnih pogajanj sprejela takšne pogodbene pogoje, tudi pravilno materialnopravno zaključilo, da je toženkino ravnanje privedlo do znatnega neravnotežja v pravicah in obveznostih strank.

32. Da okoliščina popolne netransparentnosti pripravljenega bančnega produkta (kakršen je ta, vsebovan v Pogodbi, nedvomno bil) vpliva na presojo poštenosti pogodbenega pogoja po členu 3(1) Direktive, že izhaja iz dosedanje prakse Vrhovnega sodišča. Temu pritrjuje celo revidentka.⁴³ V skladu s prvim odstavkom 24. člena se pogodbeni pogoji štejejo za nepošteno, če: (1.) v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank ali (2.) povzročijo, da je izpolnitev pogodbe neutemeljeno v škodo potrošnika, ali (3.) povzročijo, da je izpolnitev pogodbe znatno drugačna od tistega, kar je potrošnik utemeljeno pričakoval, ali (4.) nasprotujejo načelu poštenja in vestnosti. Ravnanje toženke, kot je ugotovljeno v razlogih izpodbijane sodbe, izpolnjuje zakonski pogoj nepoštenosti pogodbenega pogoja najmanj po prvi in četrti alineji prvega odstavka 24. člena ZVPot, zato se sodišču (ne višjemu ne Vrhovnemu) niti ni (bilo) treba ukvarjati z vprašanjem, ali je bil podan razlog za nepoštenost tudi po kateri od drugih alinej tega člena. Pri tem so vsi razlogi, ki so povzročili nepošteno, celo zavajajoče ravnanje toženke, obstajali že v trenutku sklenitve Pogodbe. V tej luči se razlogovanje pritožbenega sodišča, da sta imela tožnika nezavarovano neomejeno valutno in kreditno tveganje, toženka pa zavarovano kreditno tveganje, izkaže kot odvečno utemeljevanje zavzetega stališča, zato se revizijskemu sodišču do tega ni treba posebej opredeljevati.

Sklepno

33. Odgovora revizijskega sodišča na dopuščeni vprašanji sta pozitivni: odločitev sodišča druge stopnje, da je Pogodba nična, je pravilna; sodišče druge stopnje je pravilno uporabilo kriterije za presojo nedovoljenega oziroma nepoštenega pogodbenega pogoja v smislu prvega odstavka 24. člena ZVPot oziroma prvega odstavka 3. člena Direktive in kriterije za presojo dobre vere pogodbene stranke v smislu prvega odstavka 3. člena Direktive.

34. Revizija ni utemeljena, zato jo je Vrhovno sodišče zavrnilo (378. člen ZPP).

35. Revidentka v postopku ni uspela, zato sama krije svoje stroške postopka, tožnikoma pa mora za odgovor na revizijo povrniti 1.473,12 EUR (1.800 odvetniških točk za vložen odgovor, povečano za 180 točk zaradi zastopanja več strank, 22 % DDV in 2 % materialnih stroškov).

36. Vrhovno sodišče je odločalo v senatu, navedenem v uvodu odločbe. Odločitev je sprejelo soglasno (sedmi odstavek 324. člena ZPP).

¹ Tožnika sta se kredit zavezala vrniti v 180 mesečnih anuitetah po 425,31 CHF. Anuiteta je bila plačljiva v EUR po prodajnem tečaju toženke za CHF. Prva anuiteta je zapadla v plačilo 29. 2. 2007, zadnja pa zapade 31. 1. 2023. Dogovorjena obrestna mera je sestavljena iz 12 mesečnega LIBOR in pribitka 1,45 % in je ob sklenitvi Pogodbe znašala 4,42 % letno.

² Zanj sta navedla več podlag: Pogodba nasprotuje Ustavi, prisilnim predpisom in morali (86. člen Obligacijskega zakonika - v nadaljevanju OZ); pravne podlage ni bilo oziroma je bila nedopustna (39. člen OZ); podani so elementi odušne pogodbe (119. člen OZ); in kršena je bila pojasnilna dolžnost, ki ima za posledico nepošteno vsebino pogodbe.

- ³ Tega sta tožnika utemeljevala na spremenjenih okoliščinah (112. člen OZ).
- ⁴ Direktiva Sveta 93/12/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah, s kasnejšimi spremembami, v nadaljevanju Direktiva.
- ⁵ Sklep II DoR 312/2021 z dne 17. 11. 2021.
- ⁶ Odločba Ustavnega sodišča RS Up-309/04 z dne 11. 2. 2004, 8. točka obrazložitve.
- ⁷ Sklep VS RS II Ips 408/2010 z dne 9. 12. 2010, 9. točka obrazložitve.
- ⁸ Primerjaj Zobec, J., Ugotavljanje dejanskega stanja na pritožbeni stopnji, Pravni letopis 2009, Znanstvena revija Inštituta za primerjalno pravico pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Ljubljana, 2009, str. 22.
- ⁹ Več o tem Zobec, J., Pritožbena obravnava v pravnem postopku, Pravosodni bilten 2/04, str. 318 – 319.
- ¹⁰ Vrhovno sodišče je že velikokrat poudarilo, da v določbah ZPP ni podlage za kabinetno spremembo (tj. opravljeno na seji, brez glavne obravnave) prvostopenjske dokazne ocene, ki sloni (tudi) na neposredno izvedenih dokazih. Primerjaj sklepe VS RS II Ips 262/2018 z dne 3. 10. 2019, II Ips 208/2017 z dne 5. 4. 2018, II Ips 37/2015 z dne 2. 6. 2016, II Ips 340/2013 z dne 24. 9. 2015, II Ips 376/2010 z dne 26. 9. 2013 in druge.
- ¹¹ Zobec, J., Ugotavljanje dejanskega stanja na pritožbeni stopnji, navedeno delo, str. 30 - 31.
- ¹² Glej razloge v 8. točki obrazložitve izpodbijane sodbe.
- ¹³ Več o tem Zobec, J., v Ude, L., in Galič, A. (ur.), Komentar ZPP, 3. knjiga, Uradni list in GV založba, Ljubljana, 2009, str. 404 – 406.
- ¹⁴ Tako Zobec, J., Pritožbena obravnava v pravnem postopku, navedeno delo, str. 329.
- ¹⁵ Triva, S., Belajec, V., Dika, M., Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 1986, str. 129.
- ¹⁶ Zobec, J., Pritožbena obravnava v pravnem postopku, navedeno delo, str. 327.
- ¹⁷ Ta ima lastnost javne listine po 224. členu ZPP. Primerjaj sklep II Ips 608/2007 z dne 3. 6. 2010, 6. točko obrazložitve.
- ¹⁸ Povzetek dokaznega postopka je v 11. točki obrazložitve izpodbijane sodbe.
- ¹⁹ Ker pritožbeno sodišče glavne obravnave ni snemalo, je revizijska navedba, da bi snemanje potrdilo zavajajoče povzemanje na zapisnik, ob tem, da revidentka poteka oziroma vsebine zapisnika ni grajala, celo nesmiselna.
- ²⁰ Sodba VS RS II Ips 213/2018 z dne 6. 2. 2020, 18. točka obrazložitve, in sklep II Ips 121/2021 z dne 16. 3. 2022, 20. točka obrazložitve.
- ²¹ Primerjaj sodbo VS RS II Ips 280/2008 z dne 3. 6. 2010, 7. točka obrazložitve.
- ²² Glej 13. točko obrazložitve izpodbijane sodbe ter opombo št. 15 v njej.
- ²³ Glej 11. in 16. točko obrazložitve izpodbijane sodbe.
- ²⁴ V skladu z določbo petega odstavka 348. člena ZPP selekcija dokazov temelji na razumevanju kontrolne funkcije pritožbenega sodišča. To pomeni, da na obravnavo ni treba povabiti tistih prič in izvedencev, ki so bili zaslišani o trditvah strank, katerih (ne)resničnost v pritožbenem postopku ni več sporna oziroma glede katerih pritožbeno sodišče nima pomislekov o dokazni oceni sodišča prve stopnje. Glej sklep VS RS II Ips 436/2010 z dne 7. 11. 2013, 8. točka obrazložitve.
- ²⁵ Iz izpovedi priče B. B. je višje sodišče izluščilo, s katerimi informacijami je banka razpolagala v času sklepanja Pogodbe (glej 16. in 17. točko obrazložitve izpodbijane sodbe), medtem ko je dejstvo, da tožnika nista bila z njimi seznanjena, izpeljalo iz zaslišanja priče A. A. (glej 15. in 17. točko obrazložitve izpodbijane sodbe). A. A. je bil namreč tisti, ki je s tožnikoma sklepal Pogodbo, medtem ko je bil B. B. le eden od tedaj zaposlenih pri toženki, ki je izpovedoval na splošno (o gibanju tečaja in predvidljivosti spremembe ipd.).
- ²⁶ Zavezujočo naravo enotne sodne prakse je Ustavno sodišče učvrstilo prek razlage 22. člena Ustave. Glej npr. odločba Up-797/04 z dne 25. 5. 2006.
- ²⁷ Prav na argumentu precedensa namreč sloni bistvo določbe 367a. člena ZPP, ki je normativno

gravitacijsko jedro tega procesnega instituta. Za pomembno pravno vprašanje po navedeni zakonski določbi gre zlasti tedaj, ko sodne prakse Vrhovnega sodišča še ni, ali pa tedaj, ko je zatrjevan odstop od sodne prakse Vrhovnega sodišča. Pomanjkanje sodne prakse (sodniškopravne vrzeli) ali odstop od nje je torej osrednja prekretnica, ko sodišče tehta, ali revizijo dopustiti ali ne. Razlog seveda ni to, da bi kasneje Vrhovno sodišče ob odločanju o reviziji podalo le načelno stališče o tem, da izpodbijana odločba odstopa od sodne prakse Vrhovnega sodišča, marveč dejstvo, da to načelno (po primarnem pravilu) pomeni pravno kršitev, ki načelno (če niso izpolnjeni pogoji sekundarnega pravila – izjemne utemeljenosti odstopa) terja poseg Vrhovnega sodišča v pravnomočno odločbo. Takšnemu razumevanju instituta dopuščene revizije je pritrdilo tudi Ustavno sodišče. Sklep US RS U-I-302/09, Up-1472/09, U-I-139/10, Up-748/10 z dne 12. 5. 2011. Povzeto po sodbi VS RS II Ips 50/2021 z dne 20. 4. 2022.

²⁸ Glej Mnenje Posvetovalnega sveta evropskih sodnikov št. 20, The role of courts with the respect to the uniform application of the law, (21. 11. 2022)

²⁹ O odstopanju od predhodnih sodnih odločb glej Štajnpihler, T. Precedenčni učinek sodnih odločb pri pravnem utemeljevanju, GV založba, Ljubljana 2012, str. 176 - 198.

³⁰ Če in ko se takšna zadeva znajde pred Vrhovnim sodiščem, sicer lahko prestane test, a le ob zelo zadržanem tehtanju. Primerjaj Odklonilno ločeno mnenje vrhovnega sodnika Jana Zobca k sodbi VS RS II Ips 22/2021 z dne 1. 9. 2021, predvsem točke 3 – 12.

³¹ Glej 22. točko obrazložitve izpodbijane sodbe.

³² Praksa nižjih sodišč, ki ne izvira iz konkretne hierarhične vertikale primera, v konkurenci drugačnih odločb Vrhovnega sodišča govori le z močjo argumenta (podobno kot pravna teorija), ne z močjo precedenčnega razlogovanja. Sodba VS RS II Ips 50/2021 z dne 20. 4. 2022.

³³ Primeroma glej sklep VS RS II Ips 201/2017 z dne 7. 5. 2018, 29. točka obrazložitve.

³⁴ Sodbe SEU C-212/20 z dne 18. 11. 2021, 42. in 43. točka obrazložitve, C-609/19 z dne 10. 6. 2021, 57. točka obrazložitve, C-125/18 z dne 3. 3. 2020, 51. točka obrazložitve, C-186/16 z dne 20. 9. 2017, 51. točka obrazložitve, in C-26/13 z dne 30. 4. 2014, 75. točka obrazložitve.

³⁵ Odločbe VS RS II Ips 201/2017 z dne 7. 5. 2018, 27. - 28. točka obrazložitve, II Ips 195/2018 z dne 25. 10. 2018, 43. točka obrazložitve, in II Ips 197/2018, 20. točka obrazložitve.

³⁶ Ur. list RS, št. 20/1998.

³⁷ Sklep VS RS II Ips 141/2017 z dne 18. 10. 2018, 28. točka obrazložitve, in sodba VS RS II Ips 32/2019 z dne 23. 1. 2020, 13. točka obrazložitve.

³⁸ To potrjuje stališče SEU v zadevi C-415/11 z dne 14. 3. 2013 (Mohamed Aziz proti Caixa). Glej 68., 69. in 76. točko obrazložitve te sodbe.

³⁹ Vsebinska in časovno ločena presoja odsotnosti dobre vere in znatnega neravnotežja jezikovno pomensko ne izhajata niti iz 56. točke angleške in francoske različice sodbe. Angleški oziroma francoski besedi/besedni zvezi »first ... and second«/«dans un premier temps ... un second temps«, ne pomenita »najprej in nato, temveč »prvič in drugič« ter nakazujeta, da morata biti izpolnjeni obe predpostavki nepoštenega pogodbenega pogoja.

⁴⁰ Sklep VS RS II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018, 23. točka obrazložitve.

⁴¹ Primerjaj 18. - 20. točko ter 21. točko izpodbijane sodbe.

⁴² Glej 65. točko obrazložitve.

⁴³ Glej drugi odstavek na 19. strani revizije.

Datum zadnje spremembe: 16.02.2023